

УДК 614.8(031)

K14

Казьміна С.

К14 **Нестрашна енциклопедія безпеки для дорослих та дітей. Як навчити дитину правильної поведінки без залякувань і погроз. / С. В. Казьміна, В. В. Баланова — Х. : Вид. група «Основа», 2019. — 96 с. : іл.**

ISBN 978-617-00-3580-6

Безпека життя дітей турбує кожного. Як зробити так, щоб малюки скрізь і завжди почувалися повністю захищеними від будь-яких неприємностей? Ця книга — своєрідна пігулка для батьків від переживань за безпеку дітей.

З книги ви дізнаєтеся про те, як захистити свою дитину від викрадача в реальному житті, від педофіла — у віртуальному; як зрозуміти, що дитина готова до самостійних прогулянок і походів до школи, як навчити її розпізнавати небезпеку й уникати її; як забезпечити безпеку дітей удома, в парку, на вулиці.

Книга адресована як допитливим дітям, так і дорослим — дбайливим батькам, бабусям і дідусям.

УДК 614.8(031)

Довідкове видання

Редактор: Юрченко Н. Ф.

Відповідальний за видання: Афанасенко Ю. М.

Технічний редактор: Островський Є. С.

Ілюстрації: Сорудейкіна Т. Ю.

Дизайн: Стеценко І. В.

Обкладинка: Стеценко І. В.

Підп. до друку 22.02.2019. Формат 84x108/16. Папір офсет.

Гарн. Myriad Pro. Ум. друк. арк. 10,08. Зам. №19-03/17-05.

ТОВ «Видавнича група «Основа». 61001, м. Харків, вул. Плеханівська, 66.

Тел. (057) 731-96-34, e-mail: office1@osnova.com.ua.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 6058 від 01.03.2018 р.

Телефон для замовлення: 0-800-505-212

(Безкоштовно з мобільних та стаціонарних телефонів України)

ISBN 978-617-00-3580-6

© С. В. Казьміна, В. В. Баланова, текст, 2018

© Т. Ю. Сорудейкіна, ілюстрації, 2018

© ТОВ «Видавнича група «Основа», 2019

Зміст

Від авторів	4
Звернення до батьків	4
▪ Як користуватися книгою	6

Частина I

Хто несе відповідальність за безпеку дитини?	8
▪ Хто ж відповідає за безпеку дитини? І що означає термін «захист дітей»?	9
Чому не працює тактика залякування?	12
▪ Що ми маємо на увазі, говорячи «небезпечна ситуація»?	13
▪ То що ж робити батькам, які вирішили навчити дитину безпечної поведінки?	15
Коли і з чого розпочинати турботу про безпеку дитини	16
▪ Як ми говоримо про безпеку і що чують діти?	18
▪ Заборони	22
▪ Свій — чужий	22
▪ Навчаємо безпеки, граючи	25

▪ Уроки безпеки з казок	26
▪ Навички безпеки дошкільника	28

Частина II

Сам удома в безпеці	29
▪ Як поводитися, коли ти сам удома	34
▪ Пам'ятка. Як поводитися, коли я сам удома	38
Безпечний незнайомиць	39
▪ Правила поведінки з незнайомими людьми	45
Безпечне місто	48
▪ Що робити, якщо ти заблукаєш	56
▪ Перевір свої знання!	59
Сексуальна безпека	60
▪ Я і моє тіло в безпеці	67
▪ Зберігання таємниць	68
Безпечний Інтернет	69
▪ Правила поведінки в Інтернеті	76
▪ Віртуальні друзі	79
Дитина і колектив. Булінг і як з ним боротися	80
▪ Якщо тебе кривдять діти	88
Загальні висновки	92

ВІД АВТОРІВ

Перш ніж ви зануритеся в книгу, ми хочемо вас попередити: під час читання деяких розділів вам може стати незатишно. Це цілком нормально — побоювання і страхи відчувають більшість батьків. Проте не варто на них зосереджуватися.

Важливо зізнатися собі в тому, що ми не можемо знешкодити всі загрози, які можуть постати перед нашими дітьми. Проте нам під силу навчити дітей правильно поводитись у разі виникнення небезпеки. Доброю помічницею в цьому стане книга, яку ви тримаєте в руках.

Звернення ДО БАТЬКІВ

Дякуємо!

Дякуємо вам, батьки, за те, що звернули увагу на цю книгу. За прагнення зробити дитинство своєї дитини безпечнішим.

Це видання — практичний посібник для навчання дітей безпечної поведінки без застосування залякувань і загроз. Книга з'явилася на світ завдяки одному випадку.

Кілька років тому ми з чоловіком переїхали в новий будинок неподалік від харківського Південного вокзалу. Залізничні колії проходили всього лише в 250 метрах від будинку. Привокзальний район зазвичай вважають не найкращим у місті.

До того ж на вулиці стояла осінь, під будинком гуркотіли залізничні потяги. І попри те, що тоді я чекала народження дитини, на мене напали смуток і передчуття близької небезпеки.

Проте довго сумувати я не вмю. Я замислилася над тим, як я і моя сестра Ганна виживали і виплутувалися з колотнеч у нашому дитинстві, як моїм друзям вдалося дожити до свого віку.

Я згадувала, що нам, дітям, говорили наші батьки (ось вже чверть століття тому!). У пам'яті спливли стандартні попередження:

Думаю, ви теж зможете пригадати з півдюрини подібних настанов. А також те, що вони майже не працювали. Ми гуляли допізна, втікали далеко від оселі і постійно заводили бесіди з незнайомцями.

У мене виникло бажання знайти рішення, як все-таки вберегти себе і свого малюка, коли він з'явиться на світ. Я почала шукати відповіді на свої запитання в мережі Інтернет. Виявилось, у світі існує чимало окремих фахівців і навіть цілих організацій, які займаються питаннями особистої безпеки. Проте знайти систематизований і доступно викладений матеріал мені не вдалося. Тоді я почала спілкуватися з людьми, які за родом служби мають справу з дітьми: співробітниками відділу ювенальної превенції Харкова і Дніпра, дитячими і кризовими психологами, юристами, пожежними, працівниками соціальних служб, вихователями, тренерами дитячих спортивних секцій.

Упродовж декількох місяців після народження дитини мені вдавалося не лише опанувати основи догляду немовляти, але й знаходити час для оброблення зібраного матеріалу. Систематизуючи свою колекцію, я водночас запитувала в мами (педагога з 32-річним стажем), як вона поводитьсь в складних ситуаціях, якщо, наприклад, її учні б'ють вікна, б'ються, знущаються зі слабких, втікають з дому або крадуть речі. Треба сказати, що моя мама упродовж 8 років працювала директором школи і 2 роки — директором дитячого будинку. Вона належить до тих учителів, які завжди пристають на бік дитини і спочатку допомагають їй впоратися зі складною ситуацією, а потім усувають наслідки і вирішують питання про покарання. Мама дала мені багато ділових рекомендацій.

Минув рік.

У тестовому режимі ми з мамою провели перші тренінги з безпечного спілкування з незнайомими людьми для учнів її класу. Незабаром надійшли перші відгуки від батьків: ми з радістю дізналися, що тренінги виявилися ефективними. Слова батьків окрилили нас, і ми відкрили тренінговий Центр із безпеки дітей «Мамстраж».

Відтоді ми провели масштабний Форум з безпеки дітей у Дніпрі (2017), сотні тренінгів з безпеки, побували на телебаченні, взяли участь у радіопередачах.

На момент роботи над вступним розділом моєму синові вже виповнилося 3 роки. Я, як і раніше, живу біля залізниці. І, як будь-яка нормальна мама, як і раніше переймаюся тим, чи правильно виховую свою дитину, чи зрозуміло все пояснюю їй. Проте в мене є деяка перевага над іншими батьками — досвід роботи в «Мамстраж», досвід спілкування з фахівцями і сотнями інших батьків.

Цей досвід показав: залякування, погрози і розповіді про страшні наслідки певних вчинків і помилок з дітьми не працюють! Навчати дітей безпечної поведінки можна і потрібно, але в інший спосіб. Який? Про це ви й дізнаєтеся з книги.

Присвячується моєму чоловікові Ігорю, який підтримує мене своєю вірою і любов'ю, і нашому синові Данилу, народження якого спонукало глибоко вивчити тему безпеки дітей.

Світлана Казьміна

Як користуватися книгою

Книга адресована батькам і дітям 6–9-ти років. Ми переконані, що навчати дитину безпечної поведінки слід розпочинати від її народження. Або навіть раніше, якщо мати на увазі створення в оселі безпечного середовища для малюка.

Вік дитячої цільової аудиторії книги вибраний не випадково. У 6 років дитина йде до школи, протягом наступних декількох років змінює пріоритети, відстоює особисту свободу і дуже активно пізнає світ. Для батьків цей період дуже складний

в емоційному сенсі. Вони турбуються про те, чи готовий малюк до самостійності, чи всього навчений, чи не заразно лишати його самого вдома. Страхи і сумніви можна перелічувати ще довго...

Книга складається з двох частин.

Перша частина містить інформацію для батьків. У ній ідеться про те, що сучасний світ не жахливий і не ідеальний. Він просто змінився з часів нашого дитинства. Саме тому виховувати дітей за лекалами 20–30-річної давнини безглуздо. Але як робити це інакше, ми достеменно не знаємо. У першій частині запропонований авторський погляд на загальні сучасні проблеми безпеки дітей, наведені типові помилки в навчанні правил безпечної поведінки, надані загальні рекомендації.

Друга частина присвячена найважливішим навичкам безпечної поведінки у дітей 6–9 років. У ній описано 6 ситуацій, у яких діти ризикують опинитися найчастіше і в яких їм треба застосовувати щонайбільшу кількість навичок безпечної поведінки. На сторінках однієї книги неможливо змодельовати й описати всі наявні небезпеки, що загрожують дітям, та в цьому й немає потреби. Адже якщо дитина засвоїть тактику поведінки в перелічених критичних випадках, то знайти правильну — безпечну — лінію поведінки в будь-якій іншій ситуації їй буде не складно.

Якщо вашій дитині менше ніж 6 років — відмінно! У вас є унікальний шанс не допустити помилок у вихованні. Адже легше відразу навчити дитину правильної безпечної поведінки, ніж потім перенавчати.

Якщо дитина старша за 9 років — не страшно! Можливо, книга стане корисною для коригування яких-небудь неправильно сформованих навичок. Обов'язково обговорюйте з дитиною правила поведінки у віртуальному світі. Поясніть їй, що вони не відрізняються від правил безпеки в реальному житті.

Ця книга — ліки від страху для батьків. У ній розказано, як навчити дитину безпечної поведінки і при цьому не залякати.

На початку кожного розділу другої частини подані короткі відомості для батьків. За ними йде інформація і завдання для дитини, які вона може вивчати і виконувати самостійно. Але ми все-таки рекомендуємо виконувати завдання разом з дитиною: в цьому разі ви зможете оцінити міру розуміння нею прочитаного. Теми можна вивчати в довільному порядку, за потреби закріплення навички.

Частина I

ХТО несе відповідальність за БЕЗПЕКУ ДИТИНИ?

Коли народжується немовля, багатьом мамам і татам навколишній світ починає здаватися ненадійним і взагалі не пристосованим для комфортного і безпечного життя з дітьми. На тренінгах ми часто чуємо від батьків такі висловлювання:

▪ Як навчити дитину обережності і при цьому не злякати її?

▪ Я хочу виховувати дитину в безпечному середовищі. Але мене розлючує, що я маю розповідати їй, як небезпечно жити і довіряти незнайомим людям.

▪ Не знаю, як почати відпускати сина до школи самого. Навкруги так багато загроз! Як раніше ми були надані самі собі з першого класу і нічого з нами не траплялося? А зараз навіть уявити дитину саму на вулиці страшно.

Чи знайомі вам подібні побоювання? Хоч раз вам спало на думку?

Жоден батько не хоче свідомо лякати дитину. Ми проти того, щоб діти зростали недовірливими. Проте щодня стрічка новин приносить повідомлення про розгул злочинності. Нас лякають зміни у навколишньому світі. Бажаючи захистити свою дитину і часто не знаючи, як це зробити, ми просто вселяємо їй власні страхи. Як поводитись, щоб не позбавити дитину ініціативності та сміливості?